

delu in vsakemu tudi prisodil primerno plačilo. Mi učitelji se tega ne bojimo. Pravica naj vlada!

Dokler nimamo take šole in dokler se bo šolstvo tako sistematiško zanamajalo, kakor se ravno v sedanjih časih, pa ne pričakujmo od zapričete akcije samosvojitve posebnih vsaj trajnih uspehov ne.

Gospodje, brez razlike političnih strank, poslušajte ta naš glas! Stresnite se in popravite, kar ste zakrivali, oziroma lotite se tudi dela na šolskem polju! Dela je preveliko, če hočemo emancipirati narod od tujega vpliva in če hočemo, da ni tekla zaman kri narodnih mučnikov Adamiča in Lundra!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono nalожim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca septembra: K 160.792'60.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Kdo nam more pomagati!

K sedanjim dogodkom na slovenskem ozemlju.

Mnogo je poklicanih, a malo izvoljenih. Ta izrek velja posebno za današnje čase. Danes so prišle vse stvari do skrajne razcepjenosti. Vse gleda le na individualnost. Pri tem nas sicer veže skupna vez, ki je posebej-ljena v besedi civilizacija. Ta individualnost črpa svojo snov iz skupnosti, ki jo more pospeševati le dobro premišljen individualce.

Da smo zagledali luč sveta, so nam bili potrebni eni in isti pogoji; vsi smo takorekoč bili prej in smo še sedaj podvrženi isti usodi. Močnejši premaguje šibkega, da se ne more natančno razdeliti vsega, kar sodi v delokrog močnejšega. Tukaj bomo imeli v prvi vrsti v mislih moč ali energijo. Ta energija pa izhaja iz zgodovinskih ozirov od dobro organizovanih skupin, od okoliščin, v katerih se kaka energija razvija in iz prave kulture, ki vpliva na delovanje energije. Tako smo raznovrstni že v mali družini. Otrok, ki je po vplivu staršev tak kakor eden izmed njih, se razlikuje že v tem, da nima toliko izkušenj kakor odrasli — ni še zrel; mladenič, ki je skoraj končal svojo izobrazbo ali pa se namenil za življenje, ne more imeti tiste energije kakor popoln mož. V prvi vrsti ima prvo besedo za individualnost osebe šola življenja. V nji se že v eni družini nahaja jako naraven odsvit. Kakor hitro se je kdo že izšolal v ožji družini, tako mu je že priroda dala to, da vpliva na druge družinske člane. Šola življenja pa je vedno ena in ista; povsod se odigravajo ravno iste moči bodi prirodne ali nadprirodne, a učinki so skoraj vedno različni: kmet si pridobiva drugačne predstave nego rokodelce, meščan, obrtnik ali uradnik: zato taka razlika med družinami. Kar je enemu prav dobro, je drugemu dovolj, ali komaj zadostno. Kolika pa je razlika pri takih malih skupinah v veri, jeziku in pa v

živlenskih okoliščinah! Ni dovolj, da vemo le to, ker ni naše življenje zaradi nas, ampak mi smo ustvarjeni zaradi njega. Zato si moramo zapomniti, da imamo spoznavati ta prečudni red in čemu smo tu kakor bojevniki za lastno usodo.

Bojevniki za lastno usodo smo, ker je naše življenje delo in to skupno delo z lastnimi močmi proti delu skupnih moči vesolstva. Seveda je naša moč ali naša energija del splošne vseobče energije, ali mi imamo kakor vsaka druga stvar tudi čut samoohranitve in samo-obrambe. Gorje ali v pravem pomenu besede usodno tam, kjer se dobijo dve enako skrajno nasprotni moči; odbijata se tako, da se bitja, imajoča te moči, gotovo uničijo. Da se kolikor mogoče vse take neprilike ublažujejo — seveda ni nobeno pravilo brez izjem — skrbi v prvi vrsti celokupnost velikih družin, in to so razni uradi, občine, okraj, dežela in sledujoč v najvišji upravni in ustavni obliki država. Njeni temelji slone na bistvu poedinih individualnih moči, ki so v raznih družinah organizovane med seboj. Te organizovane skupine so ome-njene družine, občine, okraj, pa tudi razne zveze, društva, občestva, ki se zopet združujejo v plemena, rodove itd.

Zato je potrebno, da so danes te skupine in zveze tudi take, da je mogoče vsakemu posamezniku črpati iz njih korist. Vsak poedinec ima biti tudi individualno prešinjen z vsem, kar je potrebno danes človeku. Skrb mu mora biti zase toliko, kolikor za druge, ker le med enakimi odnosi mu je mogoče prav odigravati svoje nagibe, med svojimi enakimi izraževati svoje želje in pokazovati neovirano svoja čustva. Dolgo dobo pa smo videli in še vidimo, da je v veliko, veliko slučajih človek tuj celo med domačimi. Dosedaj se ni mogla energija človeka v toliko koncentrovati, da bi mogla neovirano vplivati brez zamere ali škode sebi ali komu drugemu. Ako je kdo izrazil svojo potrebo napram drugemu, si je s tem svoje stanje poslabšal, ker drugi ni bil toliko energičen, da bi odstopil od svojih navideznih pravic na korist prvemu. Društva s takimi pojavi so jako majhnega pomena, ker se v njih družijo že v tem tako različne osebe. Seveda dela to razliko tudi človeški značaj. Vpliv značaja se pa zruši na zahtevo prave človeške energije. Za skupnost tako potrebne energije pa ne moremo izsiliti na umeten način; potrebno je človeku zato dolge izkušnje, popolnega zdravlja in pripomočkov, da vse to dožene. Kje je še to v nižjih in srednjih stanovih? Je li v višjih stanovih vse v redu? V vseh slojih mora zavladati neka enakomernost, in socialno življenje se predrugeči, reformira. S tem ne rečem, da se odpravijo vsi stanovi, ali zadovoljnost in subjektivno čustvo vseh pride na tako stopnjo, da smo lahko med seboj vsi enaki; ni nas sram enega pred drugim; skupaj vzrastemo, živimo in odmrjemo. Odmrjemo sicer mi, ali rodovi ostanejo — ti rodovi, ki se bodo z veseljem spominjali na blagodejno vplivanje, ki ga je dosegla ljubezen prejšnjih časov.

Zora puca, bit će dana! Že kdaj smo imeli priliko vzklikati na sledeč način, ali marsikak vzklik nam je zaostal v grlu, ker med nami ni bilo pravega ognja. Že za slovenskih blagovestnikov Cirila in Metoda nam je pretilo dokaj nevarnosti; za reformacije Primoža Trubarja ni bilo prave organske zveze med poedinci; zato je pa nastal boj, nesrečen boj, ki

kaže, kam pridemo, ako ne pričnemo s pravim delom. Kakor sta bila Ciril in Metod in Primož Trubar apostola, tako imamo še drugih znanih in neznanih mož, ki so delali v pravem pomenu besede za delo. Začetki so se sicer postavili v nas vseh, ali boj viharjev jih je tako ušibil, da se niso dali izvabiti iz semena, ki je bilo skrbno vsejano.

Vsaka stvar ima svoj začetek. Tako tudi ta. Veliko mladeničev, ki se izobrazuje v šoli življenja, si pridobi prepotrebnih izkušenj in prepotrebnega znanja, da kot zreli možje delajo za blagor človeštva. Od teh je odvisno, kako se kultura razširja med narodi in kako se mora edinstvo in sloga sejati najskrbneje, da se more odbiti skupnega in nevarnega sovražnika.

Premalo je še apostolov in poslancev, ki bi mogli gotovo in uspešno odbijati sovražne navale, ki nam čim srditeje prete. Veliko jih je pa takih, ki so le psevdopostoli, ki imajo sicer hipnih uspehov, ali glede celokupnosti več škodujejo nego koristijo. Dobro je pa vendar to v tem, da znamo razločevati take, ki hodijo kakor ovce v volčji in lisičji podobi. Oni kažejo, da nimajo prave energije, ti pa, da jim ni nič na drugem kakor na svojem slepem egoizmu. Temu in takemu pa se pride vendar v nekem času na sled; zaupanje v take pojave čim bolj obledava; začenja se drugačno življenje, ki potegne vse k novemu delu.

Že od nekdanj se je moralo človeštvo bojevati z razdirajočimi močmi in tako je tudi danes. Kakor je bilo človeštvo v oni dobi zastopano po loveih, ribičih in kmetovalcih, tako je še dandanes in bo tudi gotovo še vnaprej. Od tistega časa so ljudje krepki, močni in zmogni, ustavljati se vsem elementarnim ne-zgodam. Potresi, povodnji in druge katastrofe so tudi dandanes na dnevnem redu. Živež si moramo tudi sedaj pridobivati iz zemlje, ki je drugače obrazovana kakor nekdanj; nekoč so bili večinoma gozdovi, vode, močvirja in puščave. Stanovanja so bila celo v podzemeljskih luknjah, da se je človek obvaroval proti divjim živalim. Temperatura in menjava letnih časov, kakor tudi dan in noč, suho, mokro, oblačno, sneg — vse se skoraj gotovo istotako vrsti kakor nekdanj. Od tistikrat se je dosti izpremenilo, in ne moremo reči, ali so bili tudi tistikrat ljudje srečni. Imeli so seveda svoje napake, pa tudi svoje vrline kakor dandanes. Kaka prememba je morala torej nastati in je res nastala, ker so se nazori in izkušnje vedno-invedno večale. Ali so bili časi tistikrat veseli? Ali so sedanjji časi za nas veseli? O tem ne moremo govoriti, pač pa lahko rečemo, da nam je še potreba vedno večjega napredka, večje kulture in civilizacije.

V duhu vidimo, kako bo močnejši branil šibkega, kako stala pravica nad krivico. In ta trenutek — kdaj nastopi? Takrat, ko bomo sami hoteli. Takrat, ko ne bo človeška energija samo ideal vseh, temveč tudi praksa. Do tedaj pa bodo še iste naravne ovire, isti naravni večni zakoni, ki se proti njim zaman nekateri bojujejo. Pregovor pravi: Proti nevednosti se bojujejo celo bogovi zaman. — Ta nevednost, ki se je prikazovala v masah semtertja posamezno ali v večji množini, izpreminja luč, ki mora za vse svetili in se jo je devalo pod mernik. Dvojna mera je vladala v prečudni obliki in se je dosti časa šopirila in se še šopiri v škodo nam samim. To dvojno

mero zapazimo potem tudi v manjših kakor v večjih organizacijah. Ker je to gotovo tudi posledica prirode, zato je dolžnost in pravica človeštva, da za neporušeni sistem ohrani svojo veljavo in odpre oči vsem, da se ne štejejo kakor nepotrebne stvari na tem svetu, ako jih tare sila. Quid licet Jovi, non licet bovi. Vse pa o svojem času. Dobro nam je znati, da „svaka sila do vremena“. Mnogo časa je trajalo da sta moč in vlada poedinih narodov, ki so bili na vrhuncu svoje sreče, začeli vidno izpreminjati svoj višek. Kolikor so oni svoj višek odklonili prvotnosti, toliko se je drugje kaj predrugečilo. V tem pogledu smo bili nekateri kakor v čolniku, ki je brodil po razburkanem morju človeštva. Čolniček se še ni razbil, razburkanja valov pa tudi ni konec. Dokaj se je izpremenilo pri čolniku, mnogo-vrstni so postajali valovi, ki so se vzdigovali od sovražnih nam bregov. Najpogubnejši pa je bil za vsakega nekaj varljiv mir, ki se je v sredini sreča posameznikov prikazoval v marsikaterih oblikah. Tu se je komu zazdelo, da vlada, da stoji trdno, a že je Damoklejev meč visel nad njim; tam je kdo iztezel roko po osvežujočem sadju, a nevidna roka mu je vse to v trenutku umaknila. Misel, da ima vse, ona sirena, ki je drznega ribiča hotela upokojiti, mu je odvzela še to, kar je imel. In tako se je pričel zopet boj za življenje; od pričetka sem je bilo v kupi polno grenjav — vse po starem!

Dosti vsebuje šola življenja; njeni viri nikoli ne usahnejo; iz njih nam bo mogoče še marsikaj se naučiti. Sovražniki naši so tudi sovražniki celokupnosti. Kjer dobe ti kako slabo neutrnjeno ali neizkušeno skupino ali celo posameznika, ne nastane velik boj; preobrat je majhen, a učinek, dasi nestalen, vendar velik. Nevednost je ona prva in glavna hiba v vseh časih, ki je bila nepripravljena za kakršnokoli podvzetje; mir je bil, če moremo o miru tu govoriti, in z mirom so se pojavljali znaki podcenjevanja svojcev in drugih. S tem se je bilo podlago drugim. Sovražnost je začela zmagovati. Še nekaj in bi zmagala. Ko se je pričelo omalovaževati svoje koristi, ni se moglo bojevati pogumno, ni se vedelo o svojem lastnem bistvu, izgubilo se je pogumnost, da se o pravem času ni podrlo nasprotnika. Pa tudi potrpljenje je ginevalo, ni se znalo vztrajati v boju v delu in celo v svoji slepoti se je podcenjevala moč sovražnikova. Tako se ni moglo nadaljevati. Inferiornost je morala polagoma izgubljati svoje oblike in to že v dobi humanizma. Da nismo imeli pravih mož, ne mogli bi o tem niti sedaj govoriti. Že omenjena blagovestnika Ciril in Metod, Hus, Trubar, Vodnik, da ne govorimo o Kristu, Slomšku, Lutru, Danteju in Mohamedu ter drugih, pričajo o tem.

Za to pa je treba vedno pripomočkov, ki jih zahteva ta vedni boj. Ne bojmo se raznih oblik, ki nas z njimi zasiplje naš sovražnik. Da smo tatovi, razbojniki, tolovaji, uporniki in bogsigavci kaj še, nas ne vznemirja — zato roko na srce — o tem ne moremo govoriti. Zvesto in pošteno moramo sedaj stati na braniku za svoje pravice — ne gledati ne na desno ne na levo, temveč hoditi po svoji zaščitni poti do skupnega smotra; miru — one sladkodoneče besede — ne smemo poznati; ogibati se moramo mehkužnih besed našega

Dalje v prilogi.

tega članka posnemljemo: Socializem, normalne stopnjevanje demokracije, fatalni produkt gospodarskega razvoja, se je moral neobhodno objaviti tudi na Turškem po končnem osvobojevanju iz despotizma.

Mnogo let že eksistira revolucionarna organizacija armenskih socialistov „Droshlak“, ki je sprejela načela mednarodnega socializma. Pred nekoliko dnevi, kakor so objavili „Times“, je bil v Solunu ustanovljen socialistički list in socialistička organizacija za Makedonijo. Socialistički elementi so živeli doslej nekam zamešano med turškim prebivalstvom, ki je tujpatam bilo naklonjeno liberalizmu in demokraciji. Danes, ko je boj proti tiraniji privedel do zmage, se ojačuje tudi socializem. Res je, da se ni velika industrija še vkoreninila na Turškem, ali moderni proletarijat tam že eksistira poglavito na železnih in v tiskarnah. Ta proletarijat se je že zglasil k življenju s stavkami, ki so prestrašile ves Yildiz Kiosk. Danes trajajo stavke na progah Smyrne-Aidin-Kassaba. Istočasno se naznanja iz Anatolije, da Mahmet Mehmet ustanovlja v Smyrni časopis „Erghat“

(Delavee), prvi socialistički organ v turškem jeziku. Redaktor tega časopisa je človek visoke inteligence. „Temps“ je pisal o njem, da je ta oseba neobičajno zanimiva in naobražena. Mahmet Mehmet je več razen materinščine tudi arabskemu, perzijskemu, francoskemu, angleškemu, nemškemu in grškemu jeziku. Že deset let propaguje ideje socializma. Zaradi mladoturškega delovanja je bil obsojen v do smrtne ječe. Ko ga je sodnik po razsodbi vprašal, da li si česa želi, je odgovoril: „Da, hočem Vam reči, da bom v treh mesecih že na svobodi!“

Tako se je tudi zgodilo. Po razglasenju konstitucije je postal deležen amnestije in se, kakor rečeno lotil izdajanja prvega turškega socialističkega lista.

Notranja uporaba vode.

Piti svežo vodo, zlasti svežo studenčnico, v gotovih časih ni za človeka ne samo užitek, ampak je tudi v njegovem zdravstvenem interesu.

Z vodo, ki jo pijemo, nameravamo instinktivno nadomeščati ono, ki jo izgublja naše telo pri svojem presnavljanju, želimo pa tudi začasno, to se pravi, večkrat na dan ponavljamo ohlajenje telesa. Kako važno je za človeka uživanje vode, izhaja iz tega, da telo trajno pomanjkanje vode še težje prenaša nego pomanjkanje hrane. Pri tem pa se nam stavi nasproti vprašanje: Koliko vode naj povprečno pijemo in ob katerem času?

Mnenje, da je veliko vode piti zdravo, je bilo zlasti pred nekaj desetletji vzrok, da so mnogi ljudje pili sila veliko vode. A tudi nasprotno mnenje ima svoje pristaše. Pravo leži v sredi: Človek naj na splošno pije, kadar ga žeja. Ker pa po eni strani večjih množin mrzle vode težko prebavimo, po drugi strani pa se želodec s tem preveč napenja in se njegovi notranji deli premočno ohladi, zato so zmerne množine vode kakor vsakdanja pijača za telo najprikladnejše.

Pri človeku, ki iz navade pije preveč vode ali piva, premočno trpe ledvice, srce in žile, zaradi česar rade obole. Potreba pijače

je pri posamezniku različna in je odvisna od letnega časa, temperature, vodenosti zunanjega zraka in različnih drugih živlenskih pogojev. Tako čutimo poleti večjo žejo in večjo potrebo po notranjem ohlajenju kakor pozimi. Mrzličavim je treba vsekakor veliko vode. Pri visoki zunanji temperaturi v poletnem času lahko nastopi nevarna solučarica, ako telo ne dobi dovolj vode vase. Dočim naj zdravi ljudje pijejo vodo vedno, če le mogoče svežo, naj bi take osebe, ki trpe na občutljivem želodcu, pile vodo rajši temperirano, torej potem, ko je že stala nekaj časa v sobi, zato da se ognejo premočnih ohlajenj želodca.

Mrzla voda, ki jo pijemo, pride najprvo v želodec, kjer ostane gotov čas in ohlaja joče učinkuje na svojo okolico; tudi pospešuje izločevanje prebavnih sokov (želodčni sok, črevesni sok). Večinoma, in sicer precej hitro jo posejajo mnoge v želodcu se nahajajoče žile in jo prepeljejo v krvni krogotok, kjer redči kri in s tem zvišuje mimogrede krvni tlak, to je do izločitve vode potom ledvic.

sovraga, ki nas vabi s sirenskim glasom v svoje okrilje. Pot pa vodi, četudi polna ovir, ravna in taka, da nas dovede do pravega ideala za človeštvo in naše brate. Opasani bodimo vedno s mečem, ki je na obeh straneh nabrušen, da bomo vsestransko odpirali bratom svojim pot v življenje za prosveto in blagost. Da se bomo mogli uspešno varovati pred hudim sovražnim napadom, ne bodimo preobčutni, temveč ojačeni, krepki, taki, da vsak poizkus zdrsne ob oklepu štita, ki ga moramo spretno sukati.

Zapomniti si je predgovor, ki pravi, da „malim rasto male stvari, a nesloga vse pokvari.“ V prvem bomo ostali veliki kakor naši praotčje, ki niso ostali pozabljeni v dušah svojega vrlega naraščaja. Iz krvi naših delavcev ohrani seme tisto moč, ki ima storiti, da gnilo, leseno in nerodovito odpade, segnje in da v bodočem času prikljiče to, zakar tu vsako srce gori.

(Konec.)

Glas iz slovenske Istre.

V „Edinosti“ z dne 29. septembra t. l. popisuje dopisnik iz Plevlja razmere v Turčiji. Med drugim omenja, da jako postrvovalno deluje zlasti mlado srbsko učiteljstvo in ga stavlja za zgled vsem zaspancem pri nas doma.

Mi bi proti temu ne ugovarjali, a ker poznamo dopisnika osebno in ker vemo iz pogovorov z njim, da rad piše slovensko učiteljstvo, zato mislimo, da smatra slovensko učiteljstvo za zaspanec. Ravno v slovenski Istri pa tega ne smemo in ne moremo očitati učiteljstvu. Slovensko učiteljstvo deluje v narodno probujo, v narodni propleh na izobraževalnem in gospodarskem polju. Kdor pozna razmere med slovenskim narodom v Istri, nam lahko pritrdi, ker vsa bralna in pevka društva, ki uspešno delujejo v Istri, so ali ustanovljena po učiteljstvu ali jih pa to vodi in tudi razna gospodarska društva imajo edino delavno zaslombo v učiteljstvu. Ako nimajo tudi dovoljne finančne podpore, temu ni vzrok učiteljstvo, ker samo nima niti toliko, da bi moglo živeti stanu primerno. Res je deželni zbor izboljšal učiteljstvu dohodke, a kaj mu pomaga to, ko deželni odbor in deželni šolski svet zavlačujeta nakaz priboljška že celo letošnje leto, in učiteljstvo mora stradati pri plačah, ki so manjše ko plače vsakega težaka.

V Istri se bližajo deželnozbornske volitve. in slovensko učiteljstvo — da bi imelo v takih zadevah vsaj kako podporo v dež. zboru — je stopilo v dogovor s političnim društvom za Hrvate in Slovence v Istri in prosilo, da bi bil proglašen kandidatom tudi en slovenski učitelj. Politiško društvo je obljubilo to, a sedaj, ko je čas proglašati kandidate — kako drži te obljube?

V Istri se je pojavila pristna kranjska politika. Slovensko učiteljstvo se ji je prvo postavilo po robu in s tem za sedaj zabranilo, da se ni razširil bratomorilni boj po vsi slovenski Istri. Slovensko učiteljstvo je predložilo svojega kandidata političnemu društvu, a je določilo in objavilo program, po katerem bo moral delovati učitelj, ako bo izvoljen poslanec. Čitali smo ta program v „Edinosti“ in „Učiteljskem Tovarišu“. Noben ni temu pro-

Kar se tiče delovanja črev, ga uživanje vode pospešuje, zlasti ako pijemo mrzlo vodo na tešče; tedaj odpira telo in učinkuje odvaljalno. Voda pospešuje nadalje delovanje ledvic. Voda, ki smo jo popili se pokaže v urinu čez eno uro in po kakih treh urah je že vsa izločena, tako, da se telo jako hitro iznebi dobljene vode. Večje množine vode (1—2 litra) izločuje pri tem telo primeroma hitreje — kar moremo sicer opazovati tudi, ako pijemo veliko piva.

Obilno uživanje sveže vode pomirjuje srce in zmanjšuje število utripov, znižuje tudi temperaturo života; topla voda pa poganja utrip srca in zmanjšuje krvni tlak.

Z ozirom na te fiziološke izkušnje moremo torej postaviti sledeča pravila za uživanje vode:

Pri obedu malo (kvečjemu četrt litra) vode piti, je priporočljivo, da se pospešuje tvorbo želodčnega soka in da pri suhi hrani primerno razredči použito jed. — Večje množine vode, torej pol litra in še več pri mizi, t. j. med obedom piti, pa zdravju ne koristi, temveč škoduje. Zlasti na mastne jedi

gramu ugovarjal, kar je dovolj očitno znamenje, da je narod z njim zadovoljen, a noben drugi kandidat ni objavil svojega programa.

Vršla sta se dva shoda, in sicer eden zapen in eden javen. Na obeh je pokazala večina, da je zadovoljna z učiteljem kandidatom. Pri teh razmerah bi vsakdo mislil, da bo podpiralo politično društvo z vsem svojim vplivom kandidaturu učitelja. To bi bil logični zaključek, a politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri noče poznati logike. Ono se raje poteguje za kandidaturu nekega c. kr. penzioniranega orožnika, ki nima druge zasluge za probujo slovenske narodnosti kot to, da ima svoje hčerke v dekliški šoli v Trnovem. Oprostil nam bo že to, ker se je le s tem sam pohvalil v nekem listu, ki ga je pisal nekemu in mu še poleg tega žugal, da ga bo denunciral njegovim predstojnikom.

S postopanjem političnega društva se čuti slovensko učiteljstvo užaljeno in tudi smatra, da mu hoče dati politično društvo nezaupnico za izvenšolsko delovanje. Bojimo se, da se bo učiteljstvo ozlovoljilo in opustilo vse izvenšolsko delovanje. Uboga naša izobraževalna in gospodarska društva! Ako se to zgodi, izgube najboljše moči in največjo podporo, ker težko nam je upati, da bi jih mogel nadomestiti c. kr. orožnik v pokojni s svojimi privrženci. Zato polagamo na srce političnemu društvu, naj dobro premisli, kaj dela in naj se ne zanaša na učiteljsko potrpežljivost, ker tudi te bo kmalu konec.

Šolski štrajk v Črnem vrhu.

(Dopis iz Idrije.)

V Črnem vrhu nad Idrijo so imeli prve dni tega šolskega leta nekaj štrajk. Naj navedemo tu popolnoma verodostojno poročilo, samo suha fakta brez vsakega komentarja:

Tam službuje, kakor znano, naš kruto in krivično preganjeni tovariš Silvester. Deželni šolski svet ga je lansko leto na pritisk njegovih sovražnikov sklenil kazensko prestaviti. Tovariš Silvester se je pritožil na ministrstvo, ker ne zasluži njegovi malenkostni pregreški niti ukora.

V Črnem vrhu je ena najtežjih in tudi v vseh ozirom najslabših služb, in tovariš Silvester gotovo sam želi, da odide prejkomogoče od zavedenih ljudi. A stvar je taka, da mora ostati na mestu, dokler se ne reši pritožba definitivno.

Tovariš Silvester je član krajnega šolskega sveta; urejeval je šolsko matico in kot tak je naznanil gospodu župniku pravočasen začetek šole in ga prosil za prepis novih šolagodnih otrok.

Gospod pa je dejal, da ne bo oznanil šole in da ne dovoli prepisa krstne knjige, ker ne pripoznava več prestavljenega Silvestra za nadučitelja v Črnem vrhu.

Tovariš je šel na to k predsedniku krajnega šolskega sveta, a ta je dejal, da naj „vse stoji“ dokler ni pritožba rešena.

Ker so mnogi ljudje vpraševali Silvestra, kdaj se šola začne, je ta na lastno roko, in sicer po nasvetu nekega člana deželnega šolskega sveta, razglasil, da se prične šola brez

je slabo piti veliko vode, ker lahko nastanejo želodčni krči ali nerednosti v prebavljanju.

Šele eno ali dve uri po kosilu je zopet prikladno vzeti vase nekaj več vode, ker se s tem pospešuje pomikanje jedi po črevih in vse prebavljanje. Znano je, da dela apetit, ako pijemo med zajtrkom in kosilom par kozarcev vode.

Na tešče uživana voda deluje rahlo odvajalno, zaradi česar je osebam, ki so rade zaprte, priporočati, naj pijejo vsako jutro na tešče kozarec vode.

Tudi čez dan je proti žeji bolje piti vodo kakor pa kavo, čaj ali alkoholične pijače. A tudi zvečer pred spanjem čaša vode ne škoduje.

Dobro vplivanje vode je seveda odvisno tudi od tega, da ima gotove fizikalne in kemične lastnosti — z eno besedo, da je čista. Dobro je izplahovati usta in grgrati mrzlo vodo zjutraj, ko smo vstali, da se utrdita grlo in vrat proti vnetjem, katarom in nahodom.

Prof. dr. Rieder.

ozira na število došlih otrok, dokler se ne preskrbi potrebni razglas.

Začetek — 21. septembra — se je sporočil tudi učiteljici Jurjevičevi, ki pa je po kratkem posvetovanju z županom, predsednikom krajnega šolskega sveta in še nekim drugim gospodom vrnila okoliščino nepodpisano in svojemu šolskemu voditelju odgovorila, da se ne pokorava njegovim naredbam.

Dospelo je jutro 21. septembra. Ob 8. uri (šola se prične ob devetih) prideta predsednik in en član k nadučitelju. Prvi jame ogorčeno vpiti v šolski veži: „Slišali smo, da bodete imeli danes šolo. Mi vam pa to prepovemo. Viste predstavljani. Ključje od učilnice sem!“

Tovariš Silvester jima je odgovoril, da nimata take pravice, ter ju je mirno odslavil. Člana krajnega šolskega sveta sta šla nato k orožniškemu stražmojstru ter zahtevala asistenco.

Ko je nista dobila, sta zopet prišla pred šolo ter hodila semintja.

Ob 9.49. so pričeli prihajati otroci v šolo. Tovariš Silvester jih je naštel okrog 50. — Seveda so to debelo gledali ljudje, ki so prej ta dan čitali v nekem časopisu o popolnem štrajku.

Ko sta videla člana krajnega šol. sveta šoli bližajoče se otroke, sta se vstopila tik pred šolska vrata in podila vrstoma učence domov. Predsednik je rabil nekako sledeče besede: „Otroci, pojdite domov, danes ni šole. Učitelj je prestavljen. Predsednik ukazuje, bivši nadučitelj ne ukaže v šoli nič več...“

Ko so otroci odšli, sta pridrvela člana v prvo nadstropje in vzlic nadučiteljevemu protestu — samovoljno zaklenila učilnice ter odnesla ključ s seboj. Pred odhodom je naznanil predsednik Rudolf, da mora tovariš Silvester zapustiti v 14 dneh tudi šolsko stanovanje!

Čez pet dni je dobil Silvester od okrajnega šolskega sveta obvestilo, da mu je podeljen dopust, dokler se njegova disciplinarna zadeva ne reši definitivno. Začasno vodstvo pa se je izročilo — čujte in strmite! — nepokorni učiteljici.

Opomba uredništva: Navedli smo sama suba dejanja. To poudarjamo še enkrat! Prosimo g. dr. Tavčarja, naj o tej stvari informira pri prvi seji gg. člana deželnega šolskega sveta. Posebno naj vpraša, zakaj se že 10 mesecev ne reši pritožba glede stanovanja. Naj je tovariš Silvester v Črnem vrhu še en teden ali pa še eno leto — zahtevamo da se mu da stanovanje kot ukazuje zakon, in sicer takoj!

Saj vendar ni pes, da bi ne imel strehe in kruha! Silvestru svetujemo, naj bo — kakor je v takih razmerah tudi težko! — popolnoma miren in naj se ne izseli. Sedi naj na svojem stolu in naj čaka! Morda ga tisti, ki so mu odpovedali stan, dejanjsko vržejo na cesto in seveda njegovo ženo tudi. To bo začetek nove tragedije!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za litijski šolski okraj zboruje dne 15. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v šoli v Toplicah pri Zagorju.

Na zborovanju predava gospod profesor Suhariz iz Ljubljane o temi: Moderno risanje v ljudski šoli.

K polnoštevilni udeležbi najvjudneje vabi za odbor

Josip Zajec, t. č. predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj ima v nedeljo, dne 11. oktobra t. l., ob 10. uri predpoldne v okol. šoli v Celju izredno svoje zborovanje. Na dnevnem redu: Razgovor o volitvi učit. zastopnika za okrajni šolski svet Celje okolica.

K prav obilni udeležbi vjudno vabi odbor.

Goriško.

Vabilo k občenemu zboru Tolminskega učiteljskega društva, ki se bo vršil v nedeljo, dne 18. t. m. ob 9. uri dopoldne v ljudski šoli v Kobaridu.

Dnevni red:

1. Predsednikov pozdrav.
2. Zapisnik zadnjega obč. zbora.

3. Tajnikovo poročilo o društvenem delovanju.

4. Blagajnikovo poročilo.

5. Volitev računskih pregledovalcev.

6. Zastopnika učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu poročata o svojem delovanju.

7. Kako naj postopa učiteljstvo v slučaju disciplinarne preiskave.

8. Razni predlogi in nasveti.

9. Volitev odbora.

Tovarišice, tovariši! Potrebno je, da vsi složno nastopimo v obrambo naših stanovskih pravic. Občni zbor bodi naš parlament, kjer vsak svobodno potoži svoje težave. Dolžnost pa je naša, da stojimo vsi za enega, eden za vse! Zato vsi v Kobarid! Odbor.

Vabilo

k odkritju spominske plošče pokojnemu Strmsku.

Oklic za prispevke za spominsko ploščo pokojnemu Strmsku je dobil prijazen odmev, in tako je pripravljalnemu odboru mogoče vršiti prijetno dolžnost ter vabiti vse častilce Strmskovega spomina, zlasti pa njegove p. n. tovariše k odkritju spominske plošče pri Sv. Petru na Medvedjem selu, ki se vrši v nedeljo, dne 25. oktobra 1908, ob 10. dop.

Železniška zveza do Mestinja je od vse strani jako ugodna. Zaradi obeda naj se blagovoli vsak udeleženec gotovo zglasti pri tov. Fr. Korbarju, nadučitelju pri Sv. Petru na Medvedjem selu, pošta Pristova. Za nezglašence se za obed ne garantira.

Pripravljalni odbor.

Srednješolski vestnik.

**** Mož bodočnosti.** V „Slovenec“ čitamo: Kot moža bodočnosti so baje izbrali Nemci odpadnika profesorja Belarja. Njega so določili za nemškega deželnega šolskega nadzornika, in ko se je ta nakana izjalovila, ga imajo prihranjenega za mesto ravnatelja na realki, ko pojde ravnatelj Junowicz v pokoj. Mi moramo že sedaj proti temu oporekati iz več razlogov. Belar nikakor ni mož ne za šolskega nadzornika ne za ravnatelja. Bilo bi razžaljenje slovenskega naroda, ako bi tak strupen renegat, kakor je Belar, dobil v roke vodstvo zavoda. Kakor je bil njegov oče kot mož značajan in poštenjak, obče čislán, tako je prof. Belar kot zagrižen odpadnik in sovražnik vsega slovenskega pravi protitip narodnega renegata in ni sposoben za ravnateljstvo, ki ga obiskuje velika večina slovenske mladine. Tudi kvalifikacija njegova ni taka, da bi mogel postati ravnatelj. Kot dijak ni bil nobena luč in njegovi uspehi so bili jako pohlevni. Za profesorski izpit je rabil izredno dolgih priprav in o njegovi znanstveni vsebini so sodebje jako različne. Belar zna svojo osebo postavljati vedno v lepo luč. Ljubljanski potres mu je prav prišel, da se z njim oslavi in si dobi podnožje za višje plezanje. Potresno opazovalnico bi pa tudi vsak drugi lahko opravljal. — Hoteli smo opozoriti še o pravem času na to, da ne bo potem kakega iznenadenja. Ljubljanska realka ni nobena nemška posest, in mi moramo gledati, da ne postane!

**** Dopust za šolsko leto 1908/1909** je naučni minister dal profesorju Bogumilu Remcu, da vodi dvorazredno trgovsko šolo, ki se ustanovi v Ljubljani. — Prof. dr. Valentin Korun je dobil dovoljenje, da sme poučevati na dekliškem liceju v Ljubljani. — Friderik Kordesch je imenovan za suplenta na gimnaziji v Kočevju. — Prof. Josip Weste z II. drž. gimnazije je dobil dovoljenje, da poučuje na dekliškem liceju v Ljubljani, suplent Leopold Andree pa na obrtni nadaljevalni šoli. Aprob. učit. kandidat Ignacij Scharf je imenovan za suplenta na gimnaziji v Kočevju.

**** Nova nemška srednja šola v Bukovini.** V Gurahumori je bila otvorena nova nemška realna gimnazija. Tako skrbi vlada za peščico Nemcev v Bukovini!

Književnost in umetnost.

Predavanja okrajne učiteljske konference v Smartnem pri Litiji 10. dne meseca junija 1908 in okrajne učiteljske konference v Krškem 27. dne meseca junija 1908. V Ljubljani 1908. Natisnila Učiteljska tiskarna. — Tako se imenuje 48 strani obsegajoča brošura, ki jo je izdal c. kr. okr. šolski nadzornik Ljudevit Stiasny in ki obsega te-le jedrate sestavke: I. Naš cesar. Po raznih virih z ozirom na skriptične slike, ki jih imata okrajni učiteljski knjižnici v Krškem in v Litiji, postavil Ljudevit Stiasny. — II. Konferenčno poročilo c. kr. okr. šol. nadzornika Ljudevita Stiasnega. — III. Razvoj ljudskega šolstva za vladanja cesarja Franca Jožefa I. Predaval nadučitelj Bernard Andoljšek iz Litije. — IV. Kako naj se s pridom goji ljubezen do domovine v ljudski šoli? Predavala